

**SABOV, Petr a kol. *Sprievodca po historických knižniciach na Slovensku, III. zväzok*
[Průvodce po historických knihovnách na Slovensku. Svazek III.]. Martin : Slovenská národná knižnica, 2009. 111 s. ISBN 978-80-89301-44-7.**

Informační materiály určené veřejnosti i odborníkům na staré tisky v komplexu o historických knihovnách na Slovensku rozšířila publikace vydaná Slovenskou národní knihovnou v Martině v roce 2009. Jde již o třetí svazek vhodně nazvaný „Sprievodca po historických knižniciach na Slovensku“. Předchozí dva svazky „Sprievodca po historických knižniciach na Slovensku“ byly publikovány v roce 2001 a 2004. Kolektiv autorů pod vedením Mgr. Petra Sabova, Ph.D., ředitele odboru historických knižních dokumentů a FSR SNK Martin, zpracoval 25 historických knihoven – rodových, šlechtických, spolkových, školních, církevních i soukromých knihoven jednotlivých osobností.

Jistě je přínosné, že intenzivně narůstá zájem o historické knihovny a jejich knižní fondy, které v důsledku různých důvodů (časových, společenských i finančních) přestaly existovat jako jeden knihovní celek a došlo k rozptýlení jejich fondů do různých míst. Tím, že, dle názoru Petra Sabova, došlo v minulosti k rozptýlení těchto často unikátních i historicky významných fondů knihoven, se výrazně změnila podoba těchto knihoven. Došlo k zániku identifikačních systémů a také ke ztrátě cenného a rozsáhlého informačního potenciálu. Jistě je však důležité, že je možné na základě právní opory, ve znění Zákona č. 183/2000 Z. z. o knižnicích, realizovat zápis těchto unikátních knihovních celků – historických památek, do ústředního seznamu historických knihovních dokumentů a fondů. S tím též souvisí i ochrana, zabezpečení, uchování a zajištění stavu těchto fondů, jak z hlediska odborného přístupu, tak finančního.

Vytvoření zmíněného souboru historických knihoven a jejich fondů je jistě dokladem zájmu o knihovny, které by v krátké době již velmi těžko bylo možné kompletovat, odborně zpracovat a zpřístupnit pro odbornou i laickou veřejnost. Ve třetím svazku *Sprievodca* je věnována pozornost členu řádu františkánů, který působil v Hlohovci, Kremnici, Novém Městě nad Váhom, a především významné osobnosti – malíři, restaurátorovi a také tvůrci osobní knihovny – františkánu Konrádu Švestkovi (zpracoval P. Sabov). K církevním knihovnám zařazeným do zmíněného celku patří ještě několik historických knihoven: např. soubor knih Viliama Rappensbergera, teologa a piaristy, který působil i jako profesor přírodních věd na církevních středních školách. I přesto, že se ve fondech Slovenské národní knižnice v Martině dochovalo jen torzo této knihovny, je důležitým svědectvím jeho snah posledních desetiletí 19. století a počátku 20. století o systematické vybudování vlastní knihovny. Ještě k této skupině knihoven patří: Knihovna bratislavských kapucínů (P. Miklovič), Seniorátná knihovna ECAV v Trenčíně (I. Zmeták), Knihovna Římskokatolického farního úřadu z Kovaric, Blahovská seniorátná knihovna a Knihovna Evangelického církevního sboru v Gelnici.

Podstatnou část tvoří i historické knihovny šlechtických rodů, jednotlivých šlechticů či majitelů panství.

Např. torzo osobních a rodinných knihoven Ostroluckých – viz Mikuláš Ostrolucký (1867-1947). Tento soubor zaměřený především na cizojazyčnou literaturu v podobě různých učebnic, příruček a slovníků (v latině, maďarštině, němčině), obsahuje i antickou literaturu aj. Knihovna rodiny Sizzo Noris z Adamovských Kochanovic, která je dokladem šlechtické osvícenecké knihovny s literaturou zaměřenou na středoevropskou literaturu, obsahuje tisky maďarské, rakouské, ale i chorvatské a slovinské a také určitý počet cestopisů aj. (A. Krištofová). Svědectví o zájmu šlechticů o knihy a vytvo-

ření vlastní osobní knihovny podává text „Knihovna Irmy von Friesenhof“. Zakladatelka knihovny Irma von Friesenhof (1848-1930) navázala na rodinnou tradici. Po sňatku s G. Friesenhofem se věnovala vytvoření knihovny německé klasické literatury. Tato knihovna byla ve většině dochovaná ve Státním archivu v Trenčíně a část knihovny byla nalezena v tzv. Vodním hradě rodiny Simonyiovců (rodu, ze kterého Irma von Friesenhof pocházela).

PhDr. Vincenc Streit